

dopady opatření na:

*modal
split*

*ekonomický
přínos dopravy*

Popis opatření:

Pružné jízdné je typem inteligentních jízdenek. Cestující si nemusí vybírat sám konkrétní krátkodobou jízdenku, pouze při každém nástupu do prostředku MHD přiloží platební kartu, případně mobilní telefon, nálepku apod. k terminálu a systém sám automaticky vypočítá nejvýhodnější jízdné pro daný den. V případě, že cestující jede jen na krátkou vzdálenost, umožňuje systém většinou přiložit kartu i při výstupu a strhne cenu jízdného pouze za nejkratší možnou jízdenku. Cestující za celý den cestování v MHD s tímto systémem zaplatí maximálně cenu jízdného za celodenní jízdenku. Z tohoto důvodu se většinou jízdné nestrhne z použité platební karty hned, ale až s určitým odstupem, kdy systém vyhodnotí, jak často byla veřejná doprava během dne využívána a které jízdné je tím pádem nejvýhodnější.

Investor / provozovatel:

Veřejný sektor

Spolupráce soukromý a veřejný prostor

Geografická či jiná specifika:

Města s MHD

Inovační aspekty – kontext SMART City:

- * Využití mobilních aplikací
- * Bezkontaktní nákup jízdenek, omezení kontaktů mezi lidmi, vztah i k pandemii COVID-19

Ekonomické aspekty:

Nízkonákladové

Středně finančně nákladné

Vyžaduje vybavení vozidel hromadné dopravy elektronickým odbavovacím systémem, proto mohou být dle počtu vozidel vstupní náklady poměrně vysoké. Na druhou stranu je následný provoz systému levnější než u klasických papírových jízdenek.

Hlavní dopady opatření:

Toto opatření ve většině měst vede ke snížení nákladů na výběr jízdného a zvýšení spokojenosti zákazníků s cestováním hromadnou dopravou, protože cestující tráví méně času nákupem jízdenek a nástupem do dopravního prostředku, což snižuje celkový cestovní čas.

	Dopady na modal split	Zjednodušuje cestování MHD zejména pro nepravidelné cestující bez časových jízdenek, protože nevyžaduje žádnou speciální kartu dopravního podniku ani aplikaci a není ani nutné předem kupovat papírové jízdenky. Velmi jednoduchý způsob nákupu jízdenek i pro turisty, včetně zahraničních.
	Dopady na životní prostředí	Snížení produkce papírových jízdenek
	Dopady na dopravní nehody	Nezjištěno.
	Dopady na zdraví	Nezjištěno.
	Sociální a ekonomické dopady	Tento systém nemohou využívat osoby bez vlastního bankovního účtu a s ním spojené platební karty, nálepky nebo mobilního telefonu umožňujícího bezkontaktní platby.
	Dopady na dopravní zátěž, kongesce, dopravní proudy atd.	Zvyšuje komfort cestování veřejnou dopravou.

Vztah k dalším dopravním opatřením:

Vhodné doplnit o opatření typu aktuální (real-time) informace pro cestující MHD, chytrá zastávka, pružné jízdné v MHD.

Zkušenosti a doporučení praxe z měst:

Zúčtování jízdného často probíhá pro kalendářní den (většinou po třetí hodině ranní), systém proto často nefunguje jako 24hodinová jízdenka a hodí se především pro osoby, které jsou ve městě celý den. Pro turisty, kteří do města přijedou na 24 hodin a chtějí cestovat např. první den odpoledne a další den dopoledne, tento systém často není vhodný a města jim nabízejí i běžnou 24hodinovou jízdenku, která může být papírová i elektronická.

Problém může být placení jízdného v případě, že cestuje větší skupina osob najednou, a hlavně pokud veřejnou dopravu využívají osoby bez vlastního bankovního účtu a s ním spojené platební karty, nálepky nebo mobilního telefonu umožňujícího bezkontaktní platby,

těmito osobami mohou být především děti, senioři nebo hendikepovaní. Pro tyto osoby je dobré stále provozovat i alternativní způsoby nákupu jízdenek a odbavení cestujících, aby i pro ně bylo cestování veřejnou dopravou snadné a komfortní.

Situace v ČR:

System se již osvědčil v řadě evropských měst a v Česku již dobře funguje např. v Ostravě a Brně. Postupně se tento způsob odbavení cestujících a optimalizace ceny jízdného v MHD rozšiřuje i do dalších českých městech. Ne všechna města však využívají z hlediska uživatele nejjednodušší variantu, kdy může cestující platit běžnou platební kartou (např. právě Ostrava a Brno), ale omezují tuto možnost prakticky pouze na pravidelné cestující, kteří mají kartu daného dopravního podniku (např. Děčín) nebo mobilní aplikaci (např. Praha).

Příklady dobré praxe:

Ostrava má pro nákup krátkodobých jízdenek pořízených platební kartou nebo speciální kreditní jízdenkou nastavený systém tzv. chytré denní optimalizace. Při opakovaných jízdách v rámci jednoho dne zaplatí cestující maximálně cenu 24hodinové jízdenky. Zúčtování probíhá vždy od/do 3:00 hodin.

Brno zavedlo v MHD možnost „Pípni a jed“, kdy cestující při každém nástupu do vozu přiloží ke čtečce u dveří svou bezkontaktní platební kartu. Při prvním pípnutí po nástupu do vozu systém cestujícímu automaticky naúčtuje základní přestupní jízdenku, která platí hodinu. Pokud cestující jede jen na krátkou vzdálenost a do 15 minut vystoupí z vozu MHD a znovu přiloží stejnou platební kartu, systém jízdenku změní na čtvrt hodinovou. Pokud by během jedné hodiny takto uplatnil více patnáctiminutových jízdenek, systém je zase napočítá dohromady a účtuje jednu hodinovou jízdenku. Po celém dni cestování systém spočítá, kolik cestující utratil, a naúčtuje mu optimální jízdné, nejvýše však zaplatí cenu jedné celodenní jízdenky. Systém umožňuje i přikoupit na jednu kartu další jízdenky, např. pro spolucestujícího, psa, jízdní kolo nebo nadměrné zavazadlo.

Zajímavé internetové odkazy k opatření:

Brno – Pípni a jed'

<https://www.pipniajed.cz/>

Děčín

<https://www.krajskelisty.cz/ustecky-kraj/16203-na-severu-to-jde-to-jen-v-praze-to-nejak-drhne-decin-predstavil-chytrou-kartu-s-niz-zaplatite-za-mhd-i-v-obchode.htm>